

2025-10-07

DNR: MIUN 2025/1893

**Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet**

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.rul.remissvar@regeringskansliet.se

Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Dnr: LI2025/01327

Mittuniversitetet har anmodats att yttra sig över rubricerad utredning och avger följande yttrande.

Sammanfattning

Mittuniversitetet välkomnar delbetänkandet och delar utredningens ambition att skapa en mer sammanhållen och effektiv territoriell utvecklingspolitik för hela Sverige. Tydlighet från staten i målsättning, ansvar och styrning är viktig för att hantera komplexa samhällsutmaningar och uppnå långsiktiga och hållbara samhällseffekter. Betänkandet utgör en god ansats för vidare arbete med utredningen.

Mittuniversitetet betonar betydelsen av att utifrån tydligare mål, roller och ansvar gå från samråd och samverkan till samhandling inom prioriterade områden. Det handlar inte enbart om att främja samverkan utan om att konkret och effektivt agera tillsammans utifrån ett systemperspektiv med tydliga visioner, mål och handlingsplaner.

Mittuniversitetet tillstyrker föreslagen författningsändring.

Yttrande i sin helhet

Betänkandet utgör en god grund för den fortsatta utredningen. I det arbetet föreslås några delar att särskilt beaktas:

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

Lärosätenas roll i territoriell utveckling

Lärosäten utgör centrala aktörer för regional utveckling genom forskning, utbildning och nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap. De bidrar med ny kunskap, kompetensförsörjning, kompetensutveckling och innovationer som stärker hela landet. Arbetet görs ofta tillsammans med aktörer i kommuner, regioner och län. För en väl fungerande territoriell utvecklingspolitik krävs goda förutsättningar för universitet och högskolor i hela landet med stabil och långsiktig finansiering. Nuvarande forsknings- och utbildningspolitik premierar dock inte lärosätenas bidrag till territoriell utveckling.

Högre grad av systemperspektiv

Regeringens styrning av den territoriella utvecklingspolitiken bör i högre grad utgå från ett systemperspektiv. Detta perspektiv bör även genomsyra de konkreta insatser där aktörer tillsammans tar sig an komplexa samhällsutmaningar snarare än att samverkan bedrivs enbart utifrån den egna organisationens uppdrag.

Utvecklingsmedel från EU och staten bör även användas som ett styrmedel för att främja samhandling på systemnivå. Dessa medel bör knytas till tydligt formulerade gemensamma mål och till effekter som kan bedömas och som skapar värde för invånarna. Det finns goda exempel från andra länder där man arbetat systemövergripande med komplexa samhällsutmaningar. Där används utvecklingsmedel som ett strategiskt verktyg för samhällsförändring, där både finansiering och arbetssätt präglas av uthållighet, istället för att begränsas till korta isolerade projekt för innovationsstöd och näringslivsutveckling. En sådan förändrad inriktning skulle förbättra förutsättningarna för samhällsnytta där flera parter på olika förvaltningspolitiska nivåer, civilsamhället, näringsliv, urfolk och minoriteter gemensamt agerar.

Kapacitet för samhandling

Ansvar för samverkan och samhandling måste vara tydligt förankrat hos alla berörda parter, framförallt vad gäller kommuner, regioner och statliga myndigheter. Samtidigt behöver små kommuner erhålla finansiella resurser för att ha möjlighet att bidra i det gemensamma arbetet. Det välkomnas att den territoriella utvecklingspolitiken har ett långsiktigt perspektiv fram till 2050 för

att skapa stabila strukturer för kapacitet och stärkt samverkan. En självklar del av dessa strukturer bör vara att invånare i hela landet ges likvärdiga förutsättningar och tillgång till samhällsservice, infrastruktur och möjligheter till goda livsvillkor oavsett geografi. Samtidigt behöver politikens utformning ta hänsyn till de skilda förutsättningar som råder i olika delar av landet. Detta förutsätter att roller och ansvar är tydligt definierade och långsiktigt förankrade där samhandling för gemensamt agerande är en central del. Här behövs även kapacitet utvecklas hos offentlig sektor för att praktiskt arbeta med ett systemvärdskap där flera olika aktörer delar på ledarskapet och skapar en arena att mötas i för gemensamt ansvarstagande. Denna kapacitet är i dagsläget inte välutvecklad och är särskilt viktig i de sammanhang där ingen enskild aktör har mandat eller resurser att lösa utmaningarna på egen hand.

Uppföljning och utvärdering av systemeffekter

För att möta komplexa samhällsutmaningar behöver den offentliga sektorn stärka sin kapacitet för samhandling och systemvärdskap som skapar förutsättningar för systeminnovationer. Det innebär arbetssätt där flera system och strukturer förändras samtidigt på olika nivåer. En sådan inriktning kräver tydligare förväntningar på statliga myndigheter, regioner och kommuner. Därför behöver även uppföljning och utvärdering av systemeffekter beaktas i det fortsatta utredningsarbetet.

Mittuniversitetet delar utredningens bedömning att styrningen av statliga myndigheter inom den regionala utvecklingen inte är tillräckligt tydlig. Territoriell utvecklingspolitik bör bedrivas sammanhållet där mål, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning hänger ihop. Samtidigt bör inte en ökad styrning leda till mer centralisering utan säkerställa ett stort handlingsutrymme på lokal och regional nivå.

Uppföljningen blir i detta avseende viktigt och bör i högre grad ta hänsyn till långsiktiga konsekvenser och påvisbara effekter på systemnivå där målkonflikter hanteras och viktiga frågor inte faller mellan olika organisationers ansvarsområden. Dessutom behöver en alltför detaljerad styrning undvikas för att minska risken för enbart kortsiktiga resultat och hög administrativ belastning.

Forsknings- och analyskapacitet i regionalekonomiska frågor

Mittuniversitetet och Tillväxtanalys har inlett ett samarbete för uppbyggnad av forsknings- och analyskapacitet i regionalekonomiska frågor. Intentionen är att skapa en verksamhet som på sikt bedrivs i institutionaliserad form i Östersund och inriktas mot forskning, analys, utredning, omvärldsbevakning, men även annan resultatspridning som seminarier och konferenser. Detta ligger i linje med såväl Mittuniversitetets ambition att vara en aktiv part i samhällsutvecklingen som Tillväxtanalys uppdrag att producera kunskapsunderlag för hållbar nationell/regional tillväxt och näringslivsutveckling.

Mittuniversitetet stödjer ambitionen om ökad tydlighet och stärkt samverkan. Långsiktighet och systemsyn måste vara vägledande för att möta framtidens samhällsutmaningar i hela Sverige. För att lyckas med det inom den territoriella utvecklingspolitiken behöver samverkan övergå till samhandling med tydliga roller, gemensamma visioner och med invånaren i fokus.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Anders Fällström efter föredragning av Ludde Edgren. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har prorektor Anna Olofsson, universitetsdirektör Louise Beskow, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentant Anitra Gudmarsdotter varit.

Sundsvall 2025-10-07

Anders Fällström, rektor
Signeras digitalt via EduSign

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign